

ZSÁKUTCÁBAN

NEM KEVÉS NEMZETI SÉRTETTSÉGGEL olvastam a Bécsi Napló 2009/2. számában a szlovákiai Varga Sándor („Hit/ét/élet vesztett ország”) írását, és az ausztriai Rásky Béla cikkének („Már nevetni se tudnak a magyarok?”) ismertetését a magyarországi viszonyokról. Az azóta eltelt néhány hónap bebizonyította, hogy egész Kelet-Európában, pontosabban Zwischen-Európában, azaz a Baltikumtól Görögorszáig terjedő – már a NATO-hoz és az EU-hoz tartozó – területeken lényegében ugyanazok a folyamatok mennek végbe. Magyarország kudarca azért feltűnő ebben a régióban, mert évtizedekig vezető szerepe volt a nyugatosodás terén. 1956., a kádári korszak viszonylagos stabilitása, a rendszerváltozás olajozott lefolyása azt bizonyították, hogy ez a „kompország” (Ady) van legközelebb a nyugati civilizációhoz, valószínűleg az Osztrák–Magyar Monarchia idején végbement, nem árnyak nélküli, mégis alapjában véve progresszív fejlődésének köszönhetően. Magyarország ezért máig kicsit más, mint szomszédjai, bármennyire is kárhözatható politikai vezetése az utóbbi években dilettantizmussal, korrupcióval. Itt nem öltek meg hivatalban lévő miniszterelnököket, mint Szerbia-Montenegróban, itt nem mérgezték meg a köztársasági elnököket, mint Ukrajnában, innét nem utalt át magánszámlára a kormányfő közpénzből dollármilióit, mint Romániában, itt nem hamisított diplomát az elnök, mint Lengyelországban, nem konfiskált a dinamikus, új miniszterelnök néhány hónap alatt magának lakásingatlant, mint Csehországban és nem hoztak nyíltan rasszista, kisebbségellenes nyelvtörvényt, mint Szlovákiában.

LEHET BÍRÁLNI A MAGYAR GAZDASÁGPOLITIKÁT szarvashibáiért, de a létviszonyok és a modernizáció nyugatiasabbak, mint a régió legtöbb országában. Talán túlságosan is előreszaladt a gazdagodás, a szerzés terén a magyar elit. Fennhéjázó és dőlyfös viselkedése és önzése feltűnő. Elsősorban a maga hasznára és kedvtelésére, de mégiscsak felépítette Köztes-Európa legegységesebb autópálya-hálózatát, ami az európai közlekedési vérkeringés szerves része. Aki pedig a magyarokat sovinizmussal vádolja, azoknak a figyelmébe ajánlom, hogy, éppen Románia felé nem halad még autópálya, pedig ott él a legtöbb, 1 millió 600 ezer magyar, kb. annyi, mint az összes többi határos országban.

EDDIG MINDEN MEGVÁLASZTOTT POLITIKAI ERŐ kitöltötte parlamentáris idejét, a sajtóviszonyok a kiegyenlítő-dés irányába haladnak. Működőképesnek tűnik a politikai váltógazdaság, mint ezt a legutóbbi EU- választási eredmények is mutatják. Ha el is húzza 2010 tavaszáig a szocialista kormány regnálását, több mint valószínű, hogy közép-jobb kormány alakulhat, mégpedig előfordulhat, hogy kétharmados parlamenti többséggel, ami lehetővé tenné az elnöki rendszer meghonosítását, amit 1989 novemberében az SZDSZ-es hatalomtechnikusok egy trükkös népszavazással meghíúsítottak. A fiatalabbak kedvéért közbevetjük, hogy a rendszerváltozás idején jó esély volt arra, hogy a reformer, ám nemzeti érzelmű szocialisták kiegésznek

a lakiteleki szellemben szerveződő MDF-el, és Pozsgay Imrét jelölik köztársasági elnöknek. Bár megjegyeztünk némiképpen történelmietlen, de ha ez megtörténhetett volna, valószínűleg nem került volna sor 1994-ben a Horn Gyula nevével fémjelzett visszarendződésre, ami megásta az alapját annak a sajátos, bankár-szocialista hatalomgyakorlásnak, aminek következtében immár a harmadik milliárdos könyvelőt kell Magyarorszáig lakosságának miniszterelnökként elviselnie. (Medgyessy, Gyurcsány, Bajnai)

HA AZ ELNÖKI TÍPUSÚ DEMOKRÁCIA MEGFELEL az Egyesült Államoknak és Franciaországnak, vagy a hozzá közel álló westminsteri modell Nagy-Britanniának, akkor a magyar viszonyok között is működőképes lehet, szemben a rendszerváltozásokor kialakulósnak. Amennyire kedvező ez a megoldás általában a politikai stabilitás szempontjából, annyira megkötő és gátló a politikai rendszer továbbfejlesztése, finomítása szempontjából. Akkor is lehetővé teszi a kormány további működését, ha annak tevékenysége nyilvánvalóan megbukott. Lehetővé teszi egy népszerűségét, társadalmi többségét, tehát politikai legitimációját elhordált párt számára, hogy belső hatalmi játszmák révén megőrizze hatalmát. Így válthatta 2004-ben puccsszerűen Gyurcsány Ferenc Medgyessy Pétert, s így kerülhetett Gyurcsány helyére a kormány korábbi második embere, gazdasági csúcsminisztere, Bajnai Gordon – néhány hetes kommunikációs szemfényvesztés után – a kormányelnöki székbe.

A ZSÁKUTCÁS HELYZET A POLITIKAI SFÉRÁN KÍVÜL a társadalmi és gazdasági viszonyok egészét jellemzi, ami a nagyjából hasonló utat bejárt régióbeli országok közül talán Magyarországon a legszembetűnőbb. A magyar fejlődésre tulajdonképpen évszázadok óta rányomja bélyegét a társadalmi osztályok-rétegek, földrajzi régiók közötti, a kívánatosnál és az elfogadhatónál nagyobb távolság, ami időnként szinte szakadékká mélyül. Budapestén pillanatnyilag háromszor akkorák a bérek, és harmad akkora a munkanélküliség, mint a tőle 50 kilométerre kezdődő Nógrád megyében! Kétségtelen, hogy a magyar és a hozzá legközelebb álló lengyel történelmi fejlődést, nemzeti megmaradást az idegen (török, osztrák, német, orosz) elnyomás idején segítette a nemzeti nemesség folyamatos jelenléte és makacs érdekvédelme. Viszont azoknál a népeknél, ahol nem vagy csak kis számban maradt fenn a nemzeti uralkodó osztály (csehek, románok, szlovákok) kevésbé elfogadható az olyan mély „osztálykülönbség”, szolidaritáshiány, mint nálunk, magyaroknál. Ezek a népek sohasem fogadtak és ma sem fogadnak el olyan kiáltó vagyoni és hatalmi kiváltságokat, mint amilyenek Magyarországon kialakultak a történelem során vagy

napjainkban. Ez az egyik oka a zsákutcás fejlődésnek, pontosabban: az időnként manifesztálódó fejlődésképtelenségnek. A jeles magyar politikai gondolkodó, Bibó István – többek között – ezt a jellegzetes magyar „ürhatnámságot” írta le és értelmezte tanulmányaiban. (Azért a lengyel pánokról és a román bojárokról se feledkezzünk meg!) Bibó meglátásainak érvényességét igazolta az idő. A fenti sajátosság még azok politikai kultúrájában is tetten érhető, akik a rendszerváltozás hajnalán Bibóra hivatkozva fejtették ki programjukat az ország jövőjéről. Ez a nemzeti megosztottság feltűnt már Aylmer Macartney professzornak is, aki a két világháború közti viszonyokról írta, hogy olyan mélyen gyökereznek a társadalomban a feudális hagyományok, hogy a formailag nyugatias alkotmány, törvénykezés ellenére fennmaradt az urambátyám rendszer, valamint a vagyon és a hatalom feltétlen tisztelete.

A MAI MAGYARORSZÁGI PROBLÉMÁK JELENTŐS RÉSE IS VÍSSZAVEZETHETŐ erre a retrográd hagyományrendszerre. Lehetnek hatalmon liberálisok, szocialisták, nemzetiek vagy konzervatívok, a szociális felelősség, a méltányosság, az ellenzék érdekének demokráciákban elkerülhetetlen beszámítása nem tartozik a politikai erények közé. A kormányzás gyakran leegyszerűsödik a hatalomtechnikai fogások alkalmazására vagy az ország irányításának a finaciális szakemberek, magyarán szólva, a könyvelők kezére adására, esetleg a média és a kommunikáció mindenek fölé helyezésére. Kísért a múlt Magyarországon! 1937-ben Horthy Miklós kormányzó a „pénzügyi zseni”, Imrédy Béla kezébe adta a kormányrudat. A világgazdasági rendszer és az angolszász politika elkötelezettjeként ismert miniszterelnök néhány hónap alatt olyan nácibarát konjunkturalovagnak bizonyult, hogy rövidesen le kellett váltani. (Más kérdés, hogy az őt követő Teleki Pál sem tudta feloldani az ország akkori politikai dilemmáját.)

AZ ELMÚLT ÉVEKBEN AZ ORSZÁGOT VEZETŐ „PÉNZÜGYI ZSENIK” csak saját vagyonuk gyarapításában bizonyultak eredményesnek. Medgyessy 2002-ben rövid távú politikai előnyökért (önkormányzati választások) szétosztotta az Orbán-kormány által megtakarított pénzt. Gyurcsány választási költségvetést csinált, európai rekordot állítván fel 10%-os költségvetési hiánnyal, hosszú időre elodáztatva az euró övezetbe lépés lehetőségét. Bajnai Gordon momentán egykulcsos adórendszer bevezetésével kísérletezik, mert maga mellé kívánja állítani azt am é g állásban lévő fiatal elitet, amelyek egyre nyilvánvalóbban a FIDESZ felé húz. Néhány százezer ember biztosan jobban fog keresni, miközben milliók életszínvonala esik majd a létminimum alá az elkerülhetetlenül megemelendő általános forgalmi adók miatt.

AZ EU-VÁLASZTÁSOK A KORMÁNPÁRT NÉPSZERŰLTENSÉGE-NEK IGAZOLÁSA mellett számos új tendenciát mutatnak. Az elégedetlenség olyan általános az országban, hogy a szélsőjobb közel 15 %-ot szerzett (3 képviselői hely). Ez egyértelműen a kormány felelőssége, mert hagyta, sőt fokozta a vagyoni különbségek latin-amerikai szintre emelkedését, ami kiváltotta az elit-, az Európa-, az Amerika-, sőt a kapitalizmus-ellenességet. A Jobbik sikere további negatívumokkal jár, mert bizonytalan a párt elhelyezkedése az európai politikai palettán. Nyugat-ellenessége törvényszerűen Oroszország felé sodorja. A kormányzat felelőtlenségére utal, hogy a hatalomhoz való görcsös ragaszkodásával, erőszakszervezetei alkalmazásának módszereivel (2006. október 23.!) a demokratikus politikai rendszeren kívüli megoldásokra mutatott példát. A magyar lakosság jelentős része indokoltan biztonsági vákuumban érzi magát. A kormánykörök, hogy kompromittálhassák az utcai politikai teret uráló ellenfelüket, a cigányság és a cigánykérdés kiterjesztő értelmezésével nem kevés sikerrel a rasszizmus bélyegét sütik rájuk. Hasonló módon válhatott az elit-

Szél és víz (márvány)

ellenesség antiszemitizmussal! Az EU-választás ugyanakkor hozzájárult néhány politikai kérdés tisztázódásához. Kiderült, hogy a FIDESZ és vezetője demonizálása, szélsőjobbra tolása, nem felel meg a valóságnak. De kiderült az is, hogy a cigányság nem vevő arra a politikára, amelyek a szociálliberális körökhöz kötne. A sikkasztással vádolt roma vezető, Kolompár Orbán pártja csak 0,48%-ot szerzett, bizonyítván, hogy a magyarországi roma közösség egységes fellépése még várat magára, vagy be sem következik, főleg nem a baloldalon. Tehát az egyes szociológus körök által feltételezett félmillió és a roma vezetők által hangoztatott egymillió cigány lélekszám nem valós. (Ahogyan nem minden roma szegény, úgy nem minden szegény sem roma!) A cigányság többsége minden igatás, sőt a gyanús merényletek ellenére vállalta a magyarsággal, pontosabban annak túlnyomórészt ellenzéki tömegeivel a sorközösséget. (A FIDESZ legmagasabb választási eredményeit baranyai cigány falvakban érte el. – Alsószentmárton, Gilvánfa)

DÁVID IBOLYA HARMADSZOR IS BIZONYÍTOTTA, hogy lelkes olvasója Machiavellinek. Csálját, amelyen egymás mellé tűzte Bokros Lajost és Habsburg Györgyöt, sokan bekapták. (Egy képviselői hely) Az SZDSZ súlyos vereségét nem tudta ellensúlyozni az új választási párt, az LMP (Lehet Más a Politika) verszengési szereplése. Romániában és Szlovákiában jól szerepeltek a magyar pártok. (Három illetve két képviselői hely) Szomorú azonban, hogy Romániával szemben, ahol először vezetett sikerre a nemzeti összefogás (csak egy hajsza-lon múlt a negyedik képviselői hely!), Szlovákiában közvetlenül a választás után kettészakította a Bugár-frakció (Híd- Most) a Magyar Koalíció Pártját

A ZSÁKUTCÁS MAGYAR POLITIKAI HELYZETBŐL csak határozott irányváltással lehetne kitörni. Az EU-választásnak, amelyen a kormányoldal csak a szavazatok mintegy ötödét tudta megszerezni, nincs alkotmányos belpolitikai következménye. Annál nagyobb szimbolikus jelentősége. Medgyessy Péter 2004-ben, az akkori EU-választáson – a képviselői helyek tekintetében – elszenvedett vereség (12:9) után kényszerült távozni. Most a szocialisták veresége 14:4 volt a FIDESZ-től, s csak 4:3-ra nyertek a Jobbik ellen! Alig elképzelhető, hogy ennek ne lennének komoly belpolitikai következményei! Ha mégsem, az a magyar politikai rendszer teljes csődjét mutatná, s végesen tovább erősítene a demokráciát, Európát, Amerikát tagadó politikai erőt.

SZABÓ A. FERENC

Szlovák nyelvtörvény és új magyar(-szlovák) párt

A szlovákiai, pontosabban a felvidéki magyarság életét külföldről figyelő magyarok és nem magyarok az utóbbi években joggal kérdik: mi is történik valójában Szlovákiában? Az európai demokratikus értékek szemüvegén keresztül nézve furcsának, szinte hihetetlennek tűnik az a mély nacionalista indulat és gyűlöletáradat, amelyet főleg a szlovák kormánykoalíció politikusai gerjesztenek, a lakosság elsőprő többségének egyetértése és tapsa közepette. Ezt bizonyítják a havonta elvégzett közvélemény-kutatások eredményei, amelyek szerint a durva magyarellenességet gyakorló és eltűrő három kormánypárttal, a lakosság több mint 60 százaléka szimpatizál. Ebből a miniszterelnök, Robert Fico nemzeti baloldali pártja a *Smer* (Irány) stabilan 45 százalékot tudhat a magáénak. A szlovák jobbközép, illetve konzervatív ellenzéki pártok gyakran egymással és a Magyar Koalíció Pártjával (MKP) viaskodva szétforgácsolják erőiket. Meghíúsítva ezzel minden esélyét annak, hogy a jövő évi választásokon lecserélhessék a mostani kormányzati formációt.

A szlovák kormánykoalíció három év óta tartó, szűnni nem akaró magyarelleszen intézkedései és akciói látán teljes bizonyossággal megállapíthatjuk, hogy a magyarellenesség (magyargyűlölet) a szlovák identitástudat részét képezi. Erre a szlovák társadalom több mint 90 százaléka fogékony. Ezt valamennyi választás alkalmával nemcsak érzékelni, hanem mérni is le-

het. Itt állunk meg egy pillanatra. Sokan azzal intézik el a szlovák politikusok magyarelleszen megnyilvánulásait, hogy ez csupán egy céltudatos választási fogás a hatalom megszerzése érdekében. Igen, az is, de mivel több évtizede jelen van, szervesen beépült a szlovákok tudatába. Az újabb generációk már nem is nagyon tudják, miért kell gyűlölni a magyarokat. Az iskolai oktatási folyamat során azonban ezt szisztematikusan adagolják nekik (a legtöbb esetben hamisan vagy elhallgatásokkal és félígazságokkal), továbbá lépten-nyomon ezt hallják a családban, a nyomtatott sajtó egy részében olvashatják, és a kereskedelmi és a közmédia is ilyen irányban hangolja őket. Nem csoda tehát, hogy a szlovákok generációinak azonosságitudatában a magyarellenesség a fő helyen szerepel. Ez bármikor nagyon könnyen beindítható és felhasználható szavazatszerzésre. Tehát amíg a szlovák politikusok és értelmiségiek nem kezdik el maguktól a szlovák identitástudatnak ezt a ma már egyébként teljesen irracionális szegmensét lebontani és fokozatosan száműzni az életükből, addig nem lesz igazi megbékélés a két nemzet között.

Természetesen a magyarellenesség nem egyformán jelentkezik a társadalom minden rétegénél. A legdurvább, nyílt magyar gyűlöleten át a sunyi vagy látnens magyarellenességig, ennek a jelenségnek különböző

Folytatás az 3. oldalon

A Vasfüggöny ígézete

Napjaink a növekvő rendszertelenség és gondolati zűrzavar jegyében alakulnak. Ténylegesen eljutottunk odáig, hogy bárki meggyőzőnek tűnő komolysággal állíthatja valaminek az ellenkezőjét, ebből kifolyólag aztán egyre nehezebbé válik a tisztánlátás, eligazodás. A jó és rossz viszonylatában ez már szinte természetes állapot: amit tegnap rossznak vélték, mára eleve jónak minősül, vagy legalábbis annak ütik, de lehet éppen fordítva is.

Hasonlóan vagyunk a Vasfüggöny megítélésével is. Minden rosszmájúság nélkül lehet csatlakozni a hivatalos megemlékezőkhöz, akik mintegy okot látva az ivásra helyszínelnek, ünnepelnek. Utólag világtörténeti eseménnyé avatják 1989. június 27-ét, amikor...

Eltekintve attól, hogy a mindennapok természetességével alig vesszük tudomásul, mit jelent, útlelvel felmutatása, mindenféle ellenőrzés nélkül átjutni a határon, bizonyos hiányérzet uralja a kedélyeket. Egyfajta nosztalgia, amikor jóleső szomorúsággal, sőt, fájdalommal merengtünk szemben a határral, ami...

Talán a múlt egyfajta „megemészése” volt, amikor időről időre kerestük a drótkerítés, őrtornyok közelségét, mert ez még legalább kötött valamihez. Bizonyos értelemben és érzelmi vonatkozásban jó volt, hogy ismételtlen megtapasztalhattuk; valahogyan nem akartunk tőle szabadulni. Pedig álmainkban megismétlődött illegális

Folytatás a 2. oldalon

Ennek is ötven éve...

– A bécsi VIT és „ellen-VIT”-ről (1959. júl. 26. – aug. 4.) –

Kezdjük talán azon, hogy ma már talán csak kevesen tudják, hogy ez a három betű – VIT – a Világifjúsági Találkozó rövidítése. Ezeket a kétévenként megrendezett találkozókat közvetlenül a második világháború után az a kétségtelenül őszinte jó szándék hozta létre, hogy legyen a világ ifjúságának mindenféle politikai befolyástól mentes, önálló, egységes szervezete. A kommunisták azonban rövidesen magukhoz ragadták a kezdeményezést. Az első hat VIT ennek megfelelően a szovjet érdekszférában, tehát a „vasfüggöny” mögötti országokban került megrendezésre, 1949-ben például Budapesten. A hetediket eredetileg Pekingben akarták megtartani, a kínaiak azonban akkor már erősen unták azt, hogy mindenben szovjet sípszóra táncoljanak és a moszkvai rendezők számára elfogadhatatlan feltételeket szabtak; így jött létre az az elhatározás, hogy a Találkozót történelmében először a „vasfüggönyön” kívül, az akkoriban szigorúan semleges Ausztia fővárosában, Bécsben rendezzék meg.

1
Ezt a már 1958 nyarán – alig két évvel a magyar forradalom vérbefojtása után – világszerte beharangozott döntést a nem kommunista országok ifjúsági szervezeteinek általános, spontán felháborodása fogadta. A szabad nemzetek ifjúsági szervezetei 1959. január végén tartották meg Londonban koordináló közgyűlésüket. Az ifjúsági parlament határozata leszögezi, hogy bojkottálni fogják a bécsi találkozót. A világsajtó részére közzeadott nyilatkozatot 55 nemzet fiaí irták alá. Bécsben pedig megalakult az „Österreichische Bundesjugendring”, mint az osztrák ifjúsági szervezetek csúcsszervezete, melyben az akkor már nagyon vérszegény osztrák kommunista párt ifjúsági tagozatának kivételével Ausztia *minden* ifjúsági szervezete összefogott „ellen-VIT” megrendezésének érdekében. Ennek a csúcsszervnek természetesen tagja volt az akkor több mint ezerszáz tagot számláló *Bécsi Menekült Magyar Diákok Szövetsége* is, melynek elnökeként e sorok írója is az ese-

menyek középpontjába került. Az itt adott, szűk kerek között természetesen csak a magyar diákság szerepéről tudok beszámolni.

Első s talán legsikerültebb akciónk a jelvéncsere volt. A VIT „trádicióihoz” tartozó a hivatalos megnyitás előestéjén a nagy, testvéri összeborulás, melynek keretében a világ minden tájáról összesereglett küldöttek szabadon kószáltak a városban – Bécsben főképp a Prater környékén – és kiscserélték egymás között jelvényeiket. Talán mondanunk sem kell, hogy ebben a keleti tömb országainak küldötteiből csak a teljesen „megbízható káderek” vettek részt, de egyébként valóban vidám, különböző nyelvű és bőrszínű fiatalok kavargtak az utcákon, cserélgették egymással jelvényeiket, jó alkalmat nyújtván nekünk a mi jelvényeink terjesztésére. Ezek a jelvények az 1949-es budapesti VIT magyar jelvényeinek *csaknem* pontos másolatai voltak: ezüstszürke mezőben piros-féhér-zöld lágú fáklýát tartó kéz. Az esti világításban senki nem vehette észre a kéz csuklójáról lelógó láncot, a jelvény hátsó lapjára pedig amúgy sem ügyelt senki, így csak később fedezték fel az ott meghúzódó feliratot: „Remember Hungary 1956!” Ötven magyar, negyven német és tizenöt osztrák diák tömte tele zsebeit ezekkel a jelvényekkel s az este folyamán több ezret sikerült „forgalomba hozni”, amiből persze nagy botrány lett: a VIT hivatalos szervezői az osztrák kül- és belügyminiszternél tettek panaszt „imperialista aknamunka” miatt.

Efféle panaszokra aztán csaknem minden nap sor került. A *Nemzetköz* hat nyelvű (magyar, német, angol, francia, spanyol, arab) különkiadása, Nagy Imre „A magyar nép védelmében” c. könyve, Az UFHS (Union of Free Hungaryan Students, a MEFESZ külföldi utódszervezete) öt nyelvű rölapjai, Milovan Djilas „Az új osztály” c. írása, az *Opus Mystici Corporis* egyházi kiadó vallásos tárgyú kiadványai Molnár Miklós és Nagy László francia nyelvű Nagy-Imre-monográfiája mindenhová eljutottak, hiszen olyan egyszerű volt a hivatalos VIT-írásokat terjesztő sátrak aszta-

lán is „ottfelejtteni” egy-egy példányt ebből is, abból is... Arról nem is beszélve, hogy a Bundesjugendring információs Standjain éppen ezeket a kiadványokat kapkodták leginkább, a Nemzetör különkiadása már a harmadik napon utolsó példányig elfogyott.

Tevékenységünk központja természetesen a bécsi magyar diákok irodájában (VI. Gumpendorfer Str. 63/E) volt, ahol mindennap reggel kilenc órától este kilencig – adott esetben tovább is – egyre többen látogatták az ötvanhatos forradalom eseményeit dokumentáló fotókiállítás; és egyre többen kérdezősködtek az 1956-os októberi forradalomról, az akkori magyar helyzetről, s általában arról, hogyan is néz ki hát a „létező szocializmus”. Németül, angolul, franciául, spanyolul, de portugál, svéd, dán, norvég nyelven is zajlottak hosszú viták, hiszen a nyelveket illetően ki-váltságos helyzetben voltunk: minden nagyobb nyugati egyetemen már harmadik éve tanultak magyar diákok, akik természetesen megtanulták befogadó új hazájuk nyelvét. S itt állomásozott „repülő osztagunk” is, amelyet rendszerint az osztrákok riasztottak, ha valahol hosszabb politikai, ideológiai eszmecsere vagy parázs vita alakult ki bármilyen nyelven.

2
Legnagyobb hatást mégis autóbusz-kirándulásainkkal értünk el. Béctől Miklóshalmáig (Nickelsdorf), aztán végig a határ mellett Mosontarcsáig (Andau), természetesen mindig a csoport nyelvét beszélő kísérelével. Érdekes volt megfigylni: az oda-úton az ilyen kirándulásokon megszokott csévegést, nevetgélest... Visszafelé általában mély csend uralkodott.

Szomorú sorsra jutottak sajnos plakátjaink Szalay Lajos félelmes rajzával, mely az apokalipszis lovasait ábrázolta a budapesti hulláhegyek fölött. A megnyitás előtti éjszakán felragasztott plakátokat napkelteig gondosan csaknem mind letépték ismeretlen kezek; csak a külső kerületekben maradt meg néhány mutatóban.

Sok mindent lehetne – talán kellene is – még mondani, de fejezzük be a konkrét számokkal. Míg a hato-

Abalos (homokkő)

dik, moszkvai fesztiválon 35.000 résztvevő volt, Bécsben a fesztivál végén kiadott hivatalos kimutatás szerint 17.124 fő vett részt, amelyből bizottságokra, zsűrire, és egyéb segédszemélyzetre 453 esett. A megmaradt 16.671 főnek több mint fele, kerekén 8500 fő esik a Szovjetunióra, Kínára, és közvetlen csatlósaikra, valamint Irakra, Jugoszláviára és a Finn „testvérpárt” küldötteire. Tehát 15 államra. A fennmaradó kerek 8000 fön azután 97 állam osztozott.

És hát az egész szomorú vakparádé Moszkvának csekély négymillió dollárjába került. Erre volt pénz.

TUNYOGI CSAPO GÁBOR

NYILATKOZAT A SZLOVÁK NYELVTÖRVÉNYRŐL

A NYUGAT-EURÓPAI ORSZÁGOS MAGYAR SZERVEZETEK SZÖVETSÉGE (NYEOMSZSZ) tudomást véve a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa által 2009. június 30-án megszavazott 1995. évi 270. sz. törvény módosításáról és tanulmányozva annak szövegét megállapítja, hogy – nem véve figyelembe a nemzeti kisebbségek védelmének szükségességét – ezen törvény jelenlegi megfogalmazásában mindenek fölé emeli Szlovákiában a szlovák nyelv elsőbbségét. Ennek megfelelően a szlovák nyelv védelmét deklarálja oly mértékben, hogy nyilvánvaló veszélyeztetettséget nyilvánít ki, éppen ezért a hivatalos állami közegeken túlmenően a magánérinkezésben is előírja a szlovák nyelv – ha nem is kizárólagos – használatát. Nyomatéku „kötelességmegszegésért” 100-5000 Euró bírságot szab meg azon jogi és fizikai személyek ellen, akiket a törvény be nem tartása miatt elmarasztal a Kulturális Minisztérium felügyelete alatt külön erre a célra felállított szerv.

Attól eltekintve, hogy a jelen szlovák nyelvtörvény a XIX. század tömény nacionalizmusát tükrözi, s ezért anakronisztikus, elvakult egyoldalúsággal a szlovák nyelv korlátlan érvényesítése mellett határozottan a nemzeti kisebbségek beolvastását célozza.

Az Európai Unió tagállamaként a Szlovák Köztársaság ezzel a 2009. szeptember 1-jével életbe lépő törvénnyel szembehelyezkedik a nemzeti kisebbségek jogaival, amennyiben nem ismeri el egyenjogúságukat, tagadva ezzel a demokratikus sokszínűség elvét. A Beneš-dekrétumok külön törvénybe foglalása után ennek a törvénynek megszavazása újfent bizonyítja, hogy a Szlovák Köztársaság jelenlegi kormánya elemi jogaikban sérti, létükben korlátozza a Szlovákia területén élő nemzeti kisebbségeket.

Ez a fajta politika nem az együttélést, hanem a nemzeti kisebbségek, mindenekelőtt a magyarok elidegenítését szolgálja. Az ebből származó elégedetlenség, a Szlovák Köztársaság és a Magyar Köztársaság között támadt feszültség a Szlovák Köztársaság szélsőségesen nacionalista köréit terheli, ami annál inkább is sajnálatos, mivel ez a szellem jellemzi a jelen kormány hivatalos politikáját.

A NYEOMSZSZ a kölcsönösség és egymásrautaltság követelményeire utalva elítéli a Szlovák Köztársaság jelenlegi kormányának indokolatlanul feszültségkeltő intézkedéseit, egyben felhívja az Európai Unió illetékes szervei figyelmét, hassanak oda, hogy minél előbb rendeződjének a nemzeti kisebbségek és a többségi társadalmak közti együttélés kérdései. Európa további fejlődését, az unió megszilárdítását, a gazdasági válság leküzdését valamennyi tagállamra kötelezően csakis a kiegyensúlyozott integráció politikájá mozdíthatja előre.

Bécs – Stockholm – Frankfurt/Main, 2009. július 15.

*Deák Ernő elnök, Bihari Szabolcs alelnök,
Dr. Klement Kornél alelnök*

Szlovák nyelvtörvény és új magyar(-szlovák) párt

Folytatás az 1. oldalról

formáival találkozhatunk. Hogy teljes legyen a kép, el kell mondani azt is, hogy létezik Szlovákiában egy 20-30 személyből álló liberális értelmiségi csoport, amely időnként hallatja a hangját és nyíltan kiáll a kisebbségek védelmében. Sajnos a szlovák társadalom elutasítja, vagy egyszerűen ignorálja a véleményüket. A szélsőségesek pedig hazaárulóknak tartják őket. Így az országon belül fellépéseik inkább csak szimbolikusak. Jelentőséggel a külföld irányában bírnak azzal, hogy időről-időre igazolják a felvidéki magyarok panaszait és az őket ért sérelmeket. Így valamelyest megkönnyítik az MKP-nak a kisebbségi jogok védelmében folytatott külföldi tárgyalásait.

Az eddig elmondottakból egyenesen következik, hogy a szlovákok nem szívesen látják, hogy országuk határain belül magyarok is élnek, sőt őshonosnak tekinthetők. Ezért igyekeznek mindent elkövetni, hogy ezt az állapotot felszámolják. Ennek része többek között a magyar nyelv használata elleni intézkedések bevezetése. A szlovák parlament által 2009. június 30-án elfogadott „*államnyelv*”-ről szóló törvény is ezt célozza meg, kissé zavaros, bújtatott formában. A törvény ugyanis a bevezetőben leszögezi, hogy nem vonatkozik a kisebbségek nyelvhasználatára mert azt külön törvény szabályozza. Valóban létezik a Dzurinda-kormány idején, 1999-ben elfogadott, ugyancsak soványka törvény a kisebbségi nyelvek használatáról. Ez a kisebbségi nyelvek használatát a hivatalos érintkezésben igen korlátozott módon engedélyezi. A település kisebbségi lakosságának 20 százalékos arányához köti. A most elfogadott törvény pedig általánosan előírja az államnyelv kodifikált változatának kötelező használatát a hivatalos és a nyilvános érintkezésben is. Kimondja továbbá, hogy ott ahol a kisebbségi nyelv használata egy másik törvény alapján engedélyezett, ott a kisebbségi nyelv mellett kötelező az államnyelv használata is. Ez viszont azt jelenti, hogy azokon a településeken, ahol a kisebbségi lakosság arányszáma 20 százalék alatt van, meg se lehet nyikkanni más mint államnyelven, mert a nyelvfelügyelet 100-tól 5000 euróig terjedő bírsággal sújthatja. Ez is benne van a törvényben.

Sokan bírálják a törvényt az az hiányosságát, hogy nem definiálja a „nyilvános érintkezés” fogalmát. Ez módot adhat a törvénnyel való visszaélésre és szelektív módon való alkalmazására. Különösen az egészségügyben, az orvos-páciens viszonylatban lehetnek kellemetlenségei a betegeknek, de a nővéreknek és orvosoknak is, ha túlbuzgó nyelvrendőr feljeleníti őket.

Az MKP állásfoglalásában a törvény filozófiáját elemzi, amelyet diszkriminatívnak tart és azt bírálja, hogy nem szorítkozik csak a hivatali nyelvhasználat szabályozására, hanem a közélet és a magánélet szá-

mos területét is szabályozza. Idézet az elemzésből: „*A nyelvtörvény általános jelleggel kiemeli az állam polgárai egy csoportjának nyelvét és a többi fölé helyezi. Az őshonos kisebbségek nyelvét kimondottan másodlagosnak deklarálja, és a kisebbségekhez tartozó személyek számára is több területen nemcsak a szlovák nyelv kötelező, hanem kötelezően elsődleges használatát is előírja. A törvény ahelyett, hogy a nyelvek használói közötti egyenlőséget erősítené, kimondottan és egyoldalúan a kisebbségi nyelvet használókat többletkötelezettségekkel terheli. A kisebbségi nyelvekhez viszonyítva aránytalan mértékű védelemben részesíti a szlovák nyelvet, sőt amelyet éppen a kisebbségi nyelvekkel szemben véd. Ez elentétben áll az európai nyelvi charta szellemiségével és egyes rendelkezéseivel. E törvénnyel Szlovákia nemzetközi kötelezettségvállalásait és saját alkotmányát is sérti.*”

A szlovák nyelvtörvény a felvidéki magyarok körében és Magyarországon is tiltakozások sorát váltotta ki. Hosszan lehetne ismertetni a megszólalók szervezeteit és személyeket, akik elítélték ezt a törvényt. Nyilatkozott a magyar miniszterelnök, a parlament elnöke, a pártok képviselői, a történelmi egyházak közös nyilatkozatot adtak ki. Megpróbálják közösen fellármázni Európát, hogy működő testületei, a szlovák ámokfutást megállítandó, tegyenek lépéseket. Természetesen tudjuk, hogy az európai testületek nem szívesen avatkoznak be két tagállam viszályába. Elhangzott már néhány óvatoskodó nyilatkozat J. Solana és J. Buzek részéről, mindketten ugyan türelemre és óvatosságra intettek, de úgy látszik valamelyik európai testület mégis foglalkozni fog az ügygel. Lehet, hogy az EBESZ kisebbségi főbiztosa, vagy az Európa Tanács készít majd jelentést az úgról. Ez néhány hónapot is igénybe vehet. Addig pedig tovább folytatódik a szlovák–magyar nyilatkozatháború. A szlovák politikusok ugyanis igen arrogánsan és fenyegetőzve reagáltak a magyar tiltakozásokra. Megtehetik, mert ha abból indulunk ki, hogy Európa szó nélkül lenyelte a Beneš-dekrétumokat, sőt azok két évvel ezelőtti megerősítését is, akkor a mostani nyelvtörvényért még enyhe figyelmeztetés sem jár. Kíváncsian várjuk tehát a fejleményeket.

A felvidéki magyar kisebbséget a három év óta sorozatosan érő támadások mellett még belső viszálykodás is sújtja. Az MKP-ban 2007-ben regulárisan megválasztott új pártvezetést elkezdte bírálni a szlovákiai magyar sajtó egy része, majd fokozatosan a volt pártelnök Bugár Béla állt az elégedetlenkedők élére. Általános bírálattal illették a pártvezetést, főleg Duray Miklós alelnök, és Csáky Pál elnök személye volt az, aki ket név szerint is említenek. Konkrét vádakát azonban

VARGA SÁNDOR

